

Emisja zanieczyszczeń powietrza z transportu: jak z tym walczyć ?

Konferencja „Jak zadbać o czyste powietrze w polskich aglomeracjach”

Warszawa, 2 lutego 2012 r.

Stanowisko nr 17 Rady M. St. Warszawy z dnia 13 marca 2008 r. w sprawie wprowadzania ekologicznych rozwiązań w transporcie publicznym

- ...radni Rady m. st. Warszawy opowiadają się za uwzględnieniem w przyszłych nakładach inwestycyjnych w zbiorowym transporcie publicznym wprowadzenia paliw alternatywnych ze szczególnym uwzględnieniem przyjaznych środowisku niskoemisyjnych technologii paliw odnawialnych...
- ...zwracamy się do Prezydenta miasta stołecznego Warszawy Pani Hanny Gronkiewicz – Waltz o uwzględnienie doświadczeń innych miast europejskich z wprowadzania ekologicznych rozwiązań w transporcie publicznym...

POROZUMIENIE pomiędzy BURMISTRZAMI

(patronat Komisji Europejskiej, luty 2009 roku):

Opracować „*Plan działań na rzecz zrównoważonego zużycia energii dla Warszawy w perspektywie do 2020 roku*” (Action Plan)

ZAŁOŻENIA PLANU (cele wskaźnikowe na rok 2020):

- poziom emisji CO₂ w Warszawie wyniesie 80% emisji w 2007 roku
- poziom zużycia energii końcowej przez Warszawę wyniesie 80% zużycia w 2007 roku

Zespół d.s. Ochrony Klimatu

gromadzenie i przetwarzanie informacji o działaniach podejmowanych w m. st. Warszawie w celu ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery i zmniejszenia zużycia energii

- analiza i ocena emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych oraz wskazanie źródeł emisji
  - przygotowanie planu działań dla m. st. Warszawy na rzecz ochrony klimatu
    - nadzór nad realizacją planu działań leżących w kompetencjach m.st. Warszawy
- koordynacja działań informacyjnych i promocyjnych na rzecz redukcji gazów cieplarnianych do atmosfery
- współpraca z placówkami naukowymi oraz instytucjami zajmującymi się problematyką ochrony klimatu w celu wymiany informacji oraz upowszechniania wiedzy i działań niezbędnych dla zwalczania globalnego ocieplenia

Emisja szkodliwych substancji i zużycia energii w sektorze transportu w Warszawie – stan obecny

- Emisja lokalna: powstaje na danym terenie podczas realizacji przewozów
- Emisja globalna: powstaje w całym łańcuchu operacji (pozyskanie surowca, wytwarzanie paliwa, transport, składowanie, dystrybucja, użytkowanie)

transport indywidualny:

- 40 % wszystkich podróży pasażerskich
- 80 % emisji zanieczyszczeń lokalnie
- 60 % emisji zanieczyszczeń globalnie
- 82 % zużycia paliw

transport publiczny autobusowy:

- 32 % podróży pasażerskich
- 7,5 % emisji zanieczyszczeń lokalnie
- 6 % emisji zanieczyszczeń globalnie
- 6 % zużycia paliw

transport publiczny szynowy

(tramwaje, pociągi, metro):

- 28% podróży pasażerskich
- 0 % emisji zanieczyszczeń lokalnie
- 26 % emisji zanieczyszczeń globalnie

samochody dostawcze i ciężarowe:

- 12,5 % emisji lokalnie
- 9,5 % emisji globalnie

Wybrane metody wpływania na ekologiczne funkcjonowanie pojazdów indywidualnych w środowisku miejskim

- Wdrożenie Dyrektywy 2009/33/WE poprzez internalizację kosztów zewnętrznych jako kryterium decyzyjnego przy zakupie pojazdu
- Metody techniczne związane z budową pojazdu, rodzajem stosowanego paliwa/napędu, profilu trasy
- Zamiana pojazdu indywidualnego na komunikację publiczną lub inne metody przemieszczania się (ruch rowerowy, ruch pieszcy)
- Upłynnienie ruchu ulicznego
- Strefy ograniczonej/zerowej emisji
- Opłaty za wjazd i za użytkowanie dróg
- Etykietyzacja pojazdów wg kryteriów energetycznych i ekologicznych
- Bodźce fiskalne (dopłaty przy zakupie ekologicznego pojazdu, akcyza na paliwo, opłaty parkingowe)
- Kampanie uświadamiające (np. Europejski Dzień bez Samochodu)

Natężenie emisji całkowitej tlenku węgla z samochodów na ul. Nowy Świat w Warszawie

*(badania prof. Zdzisława Chłopka z Politechniki
Warszawskiej)*

Tabor Miejskich Zakładów Autobusowych (stan 23.01.2012)

od roku 2013 obowiązywać będzie klasa EURO VI

poziom emisji		razem [szt]
< EURO 0	Ikarus	9 (0,61 %)
EURO 0	Jelcz, Ikarus	83 (5,64 %)
EURO I	Jelcz, Ikarus, Neoplan	124 (8,42 %)
EURO II	Jelcz, Neoplan, Solaris	385 (26,15 %)
EURO III	MAN, Solaris	201 (13,65 %)
EURO IV	Solaris, Jelcz	354 (24,05 %)
EURO V	Solaris	78 (5,30 %)
EEV	Solaris, MAN	238 (16,17 %)

1472

Względna całkowita emisja zanieczyszczeń z samochodów na ul. Nowy Świat w Warszawie (badania prof. Zdzisława Chłopka z Politechniki Warszawskiej)

2006

2006

2006

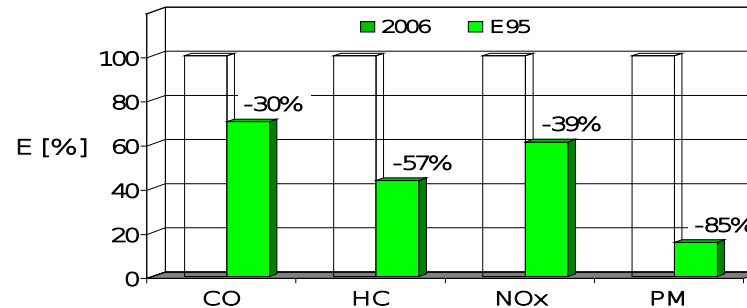
2006

2006

E95

Monitoring jakości powietrza:

(Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska)

na terenie Warszawy lokalnie przekraczane są
dopuszczalne poziomy PM i tlenków azotu

Najskuteczniejsze rozwiązanie ekologiczne w autobusach miejskich :

JEDNOCZESNE ZASTOSOWANIE NAPĘDÓW HYBRYDOWYCH oraz EKOLOGICZNYCH SILNIKÓW SPALINOWYCH

Krajowa Agencja Poszanowania Energii

„Plan wprowadzenia do roku 2020 pojazdów korzystających z paliw alternatywnych dla m. st. Warszawy” (grudzień 2008)

(na zlecenie Biura Drogownictwa i Komunikacji Urzędu m. st. Warszawy)

Pytanie

„W jaki sposób zredukować emisję CO₂, innych gazów cieplarnianych i szkodliwych substancji oraz zużycie energii spowodowanych przez transport na obszarze m. st. Warszawy ?”

Różne warianty redukcji emisji CO₂ i zużycia paliw

	<i>Redukcja [%]</i>	
	emisja	zużycie
• VII zamień auto na transport zbiorowy	6,50	16,00
• VI ekojazda	0,50	0, 50
• V wspólne podróże	0,50	0, 50
• IV Zintegrowany System Zarządzania Ruchem (ZSZR)	4,00	4, 00
• III System Zarządzania Ruchem w Komunikacji Publicznej	1,0	1,00
• II pojazdy hybrydowe i elektryczne	16,00	12,50
• I pojazdy na paliwa alternatywne	13,00	13,50

Realizacja wymogów Dyrektywy 2009/33/WE

„o promocji pojazdów czystych i efektywnych energetycznie”

przy podejmowaniu decyzji o zakupie pojazdów

- Poprzez określenie wymogów technicznych dotyczących parametrów energetycznych i środowiskowych dla każdego rozważanego rodzaju oddziaływania – w dokumentacji zakupu

lub

- Poprzez uwzględnienie czynników wpływających na zużycie energii i oddziaływanie na środowisko :
  - w przypadku stosowania procedury przetargowej czynniki te rozpatruje się jako kryteria udzielenia zamówienia
  - w przypadku określania wartości pieniężnej tych czynników należy zinternalizować wartość zużycia energii, emisji CO₂ i emisji substancji zanieczyszczających w całym „cyklu życia pojazdu” (testy, dane fabryczne)

KRAJOWA AGENCJA POSZANOWANIA ENERGII S.A.

Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) przy zakupie pojazdów i wykonywaniu usług przewozowych publicznej komunikacji autobusowej

(na zamówienie Biura Drogownictwa i Komunikacji Urzędu m. st. Warszawy)

KRAJOWA AGENCJA POSZANOWANIA ENERGII S.A.

Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) przy zakupie pojazdów i wykonywaniu usług przewozowych publicznej komunikacji autobusowej

(na zamówienie Biura Drogownictwa i Komunikacji Urzędu m. st. Warszawy)

Kryteria oceny ofert przy zakupie autobusów

Lp	Pozycja kosztów	Znaczenie kryterium (waga)
1	Cena oferty (autobusu)	64 %
2	Koszt zużytego paliwa w cyklu życiowym	20 %
3	Suma kosztów zewnętrznych dla cyklu życiowego	14 %
4	Dodatkowe wyposażenie oferowane przez dostawcę w celu podniesienia komfortu, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i zmniejszenia zużycia paliwa	

Wartość kosztów zewnętrznych jako kryterium oceny ofert przy zakupie autobusu

[obliczane dla całego cyklu życia pojazdu]

$$K_z = K_{CO_2} + K_{NO_x} + K_{NMHC} + K_{CZS} + K_{DW}$$

Kryteria oceny ofert przy zakupie usług przewozowych

Lp	Pozycja kosztów	Znaczenie kryterium (waga)
1.	Cena oferty (wozokilometra)	50 %
2.	Koszt zużytego paliwa	20 %
3.	Koszt emisji CO ₂	
4.	Koszt emisji NO _x	7%
5.	Koszt emisji NMHC	3 %
6.	Koszt emisji cząstek stałych	5 %

Projekt STARBUS (1)

Opracowano komplet narzędzi komputerowych:

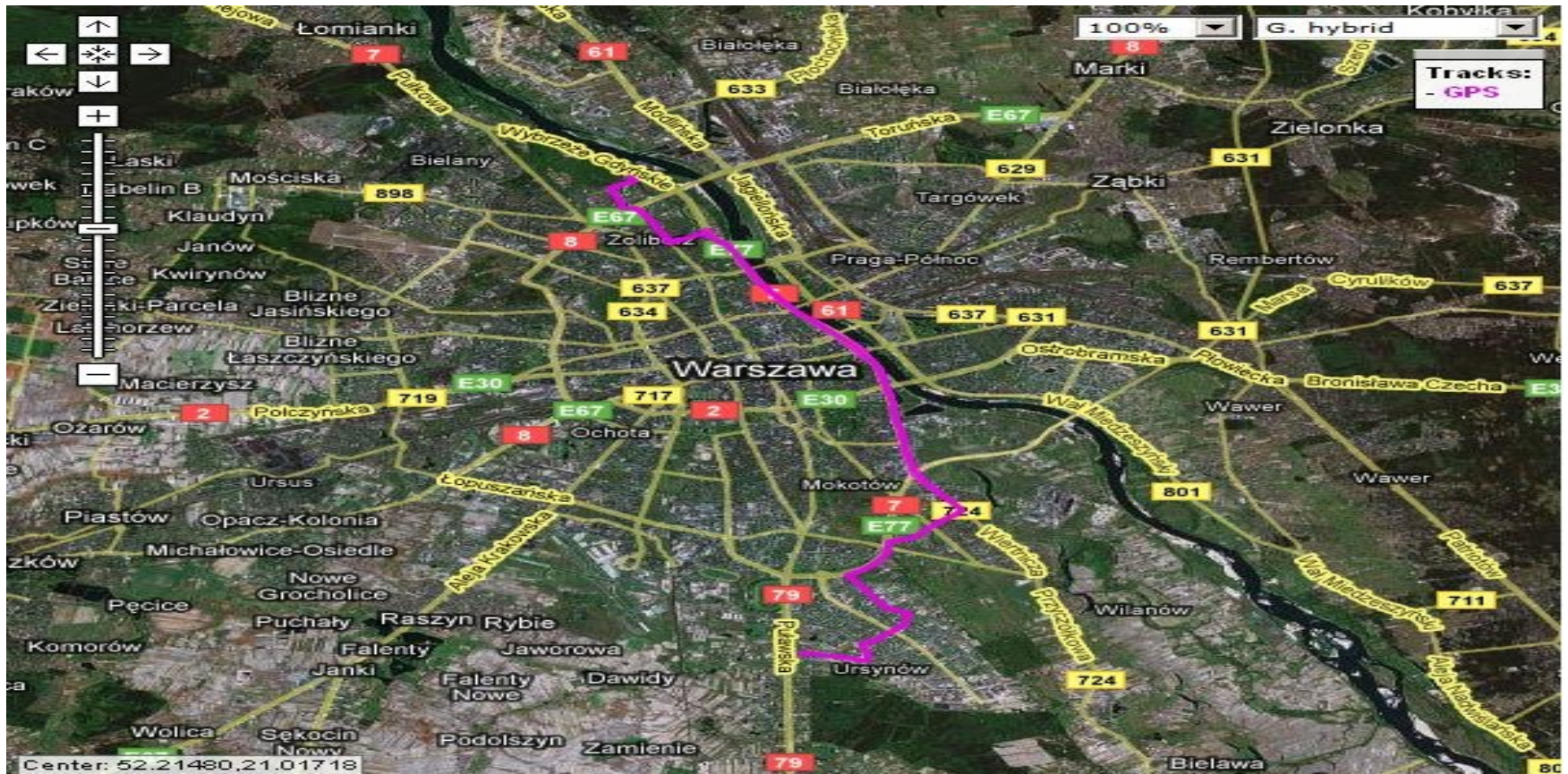
- **narzędzie I** składające się z urządzenia pomiarowego, bazy danych i oprogramowania komputerowego
  - dokonuje tzw. „pomiarów prostych” (zużycie paliwa, emisja zanieczyszczeń, położenie itp.) w rzeczywistych warunkach ruchu na wybranej trasie
  - generuje niezbędne dane (dla innych pojazdów i innych paliw, lecz na tej samej trasie) dla narzędzia II
- **narzędzie II** wspomaga podejmowanie decyzji o wyborze pojazdu i paliwa do realizacji zadań przewozowych na tej trasie

Projekt STARBUS (2)

Trasa linii 185 podczas wykonywania „pomiarów prostych”

Projekt STARBUS (3):

podsumowanie jazd testowych

- Adekwatny do parametrów trasy **dobór pojazdu i charakterystyki jego silnika** może prowadzić do redukcji zużycia paliwa o 30 % do 55 %, a także redukcji emisji CO₂ do 50 %
- Poprzez lepszy **dobór silnika i paliwa autobusu** eksploatowanego na tej samej trasie można uzyskać następującą redukcję emisji: CO - o 50% do 90%, NO_x - o 60% do 90%, HC - o 40% do 100%, PM - o 100%
- Zależnie od **warunków ruchu (płynność)** na tej samej trasie zmniejszenie zużycia paliwa przez autobus może się wahać od 20 % do 30 %
- **Dobór paliwa i charakterystyki silnika** eksploatowanych na tej samej trasie pod kątem redukcji CO₂ może prowadzić do zmniejszenia kosztów zewnętrznych o 60% do 80%

W dniu 8 września 2011 r. Rada m. st. Warszawy uchwaliła **Plan**
(uchwała XXII/443/2011)

**„Plan działań na rzecz zrównoważonego zużycia energii dla
Warszawy w perspektywie do 2020 roku”** (Action Plan)

zadanie w sektorze transportu: „realizacja części zadań zapisanych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju
Systemu Transportu do 2015 i na dalszą perspektywę”

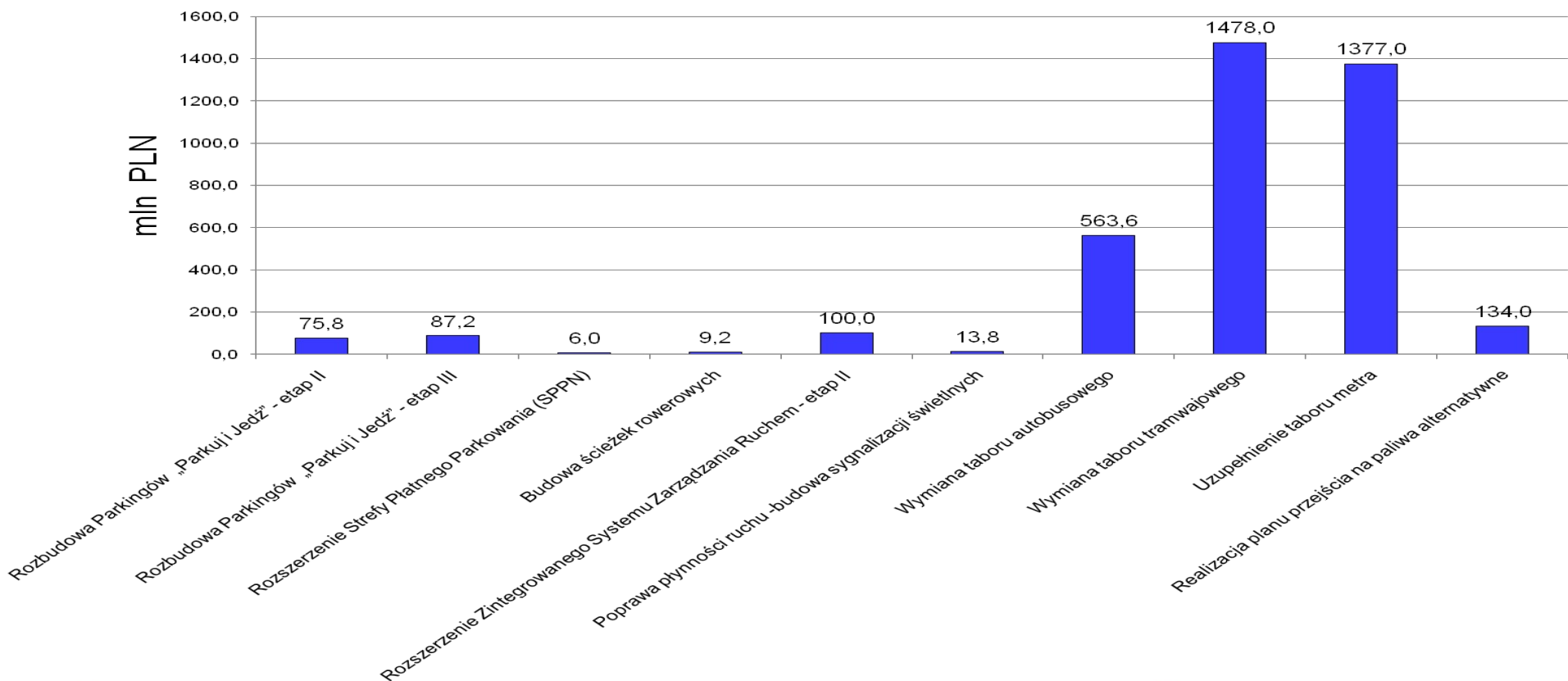
Nakłady na realizację:

- powyższego zadania (transport) w latach 2010-2020 [mln zł] **3 844,6**
- całego Programu w latach 2010-2012 [mln zł] **16 443,84**

Program działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (29 zadań)

zadanie: „realizacja części zadań zapisanych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportu do 2015 i na dalszą perspektywę

Londyńska strefa ograniczonego wjazdu (niskiej emisji)

Promocja transportu publicznego

Rozwój istniejącej sieci:

- 363,6 km linii tramwajowych z 862 wagonami (w tym 37 typu SWING)
- 3316,9 km linii autobusowych z 1863 autobusami (5 przewoźników)
- 38,3 km pasów przyspieszonego ruchu

Inwestycje w tabor:

- 186 nowoczesnych tramwajów za 1,478 mld zł
- 168 nowoczesnych autobusów (w tym autobusy hybrydowe) za ponad 220 mln zł
- 35 sześciowagonowych pociągów metra za 1,305 mld zł
- 17 nowych jednostek dla Szybkiej Kolei Miejskiej
- Kontrakt na centralną część drugiej linii metra za 4,4 mld zł

Regionalny Klaster E-mobilności „Warszawski Klaster E-Mobil”

(porozumienie z 4 lipca 2011)

Dlaczego E-mobilność?

Napęd elektryczny cechuje się:

- większą sprawnością, niż napęd spalinowy
- niższą emisją CO₂ i innych zanieczyszczeń
  - niską emisją hałasu
- koszt pokonania danego dystansu jest dużo niższy, niż przy napędzie spalinowym; postęp technologiczny i umasowienie produkcji niebawem sprowadzą ceny pojazdów do podobnego poziomu
- zasięg pojazdów elektrycznych wystarcza obecnie dojazd miejskich, w trakcji autobusowej może być zwiększony poprzez zastosowanie stacji szybkiej wymiany akumulatorów, ładowania indukcyjnego etc.

Cel powstania Klastra

- Inicjowanie i współtworzenie programów, projektów i innych działań wdrażających innowacyjne technologie z dziedziny napędów: ekologicznych i efektywnych energetycznie elektrycznych i spalinowo-elektrycznych, w połączeniu ze związaną infrastrukturą ładowania oraz spalinowych (biopaliwa, gaz ziemny, biogaz) wraz z infrastrukturą obsługi i tankowania tych pojazdów
- Ułatwienia rozwoju firm *high tech* poprzez transfer innowacyjnych technologii z ww. dziedzin działalności od nauki do biznesu
- Promowania przedsiębiorstw, centrów badawczych, uczelni na rynku produktów związanych z ww. dziedzinami działalności

Podsumowanie

- Woli politycznej władz Warszawy towarzyszą zobowiązania międzynarodowe oraz szereg podjętych już działań.
- Redukcja emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń w miejskim transporcie publicznym wymaga ogromnych nakładów. W Warszawie priorytetem stał się zakup nowoczesnego taboru, rozbudowa sieci metra, transportu tramwajowego i kolejowego, sieci ścieżek rowerowych oraz priorytety w ruchu dla transportu zbiorowego.
- Wprowadzenie pojazdów na alternatywne paliwa i napędy, zmiana zachowań komunikacyjnych (zamiana samochodu indywidualnego na transport zbiorowy, rowerowy, czy pieszy) mają największy wpływ na ograniczenie emisji szkodliwych substancji i zużycie energii w transporcie miejskim. W tym samym kierunku idzie również wprowadzenie opłat za wjazd do stref ograniczonej emisji oraz za użytkowanie dróg.
- Poprzez powołanie „Warszawskiego Klastra E-Mobil” stworzono platformę współdziałania przedsiębiorstw, samorządu terytorialnego, jednostek naukowych i instytucji otoczenia biznesu. Celem Klastra jest wdrażanie innowacyjnych technologii z dziedziny elektrycznych i spalinowo-elektrycznych. napędów ekologicznych i efektywnych energetycznie.
- Rozpowszechnieniu ekologicznych pojazdów sprzyjają kolejne regulacje prawne Unii Europejskiej, zastosowanie bodźców finansowych (dopłaty przy zakupie pojazdu, akcyza na paliwo, opłaty parkingowe) oraz licznych, nowych źródeł finansowania.
- Skuteczność działań na rzecz redukcji emisji CO₂ wymaga szerokiej kampanii uświadamiającej wśród mieszkańców.

Dziękuję za uwagę

Stanisław Jedliński

Urząd m. st. Warszawy
Biuro Drogownictwa i Komunikacji
tel. +48 22 4430642
sjedlinski@um.warszawa.pl

Dyrektywa Parlamentu i Rady Europy

n.t. promocji czystych i efektywnych energetycznie pojazdów transportu drogowego

(2009/33/WE z 24 kwietnia 2009 r.)

oprzeć zakupy pojazdów zarówno na kryterium ceny, jak i kryteriach zużycia energii, emisji CO₂ i innych substancji zanieczyszczających (lista ta może być dłuższa) w całym „okresie życia” pojazdu

czyli

internalizować zmonetyzowaną wartość zużycia energii,
emisji CO₂ i emisji substancji zanieczyszczających

